

de yıktırılmıştır (daha geniş bilgi için bk. Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mi'mârî Eserleri II*, III, 428-430; a.e. III, III, 112, 149, 317-337; Mušović, *Novi Pazar*, s. 70-94). XVI. yüzyıl divan şiirinin önde gelen temsilcilerinden Taşlıcalı Yahyâ Bey bu bölgedir. Nikşiçli Salih Gašević de Süleyman Çelebi'nin *Mevlid*'ini Boşnakça'ya tercüme etmiştir.

Bugün Sancak'ta müslümanların en yoğun olduğu kesim Yenipazar'dır. Halen müslümanlarca desteklenen Sulejman Ugljanin ve Rasim Ljaić liderliğinde iki siyasi parti mevcuttur. Bu siyasî partiler arasındaki ihtilâflar ve Sırbistan Devleti'nin müdahalesi neticesinde Belgrad ile Sancak müftülükleri arasında dinî teşkilât konusunda anlaşmazlık meydana gelmiş, 2007 yılında birbirinden ayrı Sırbistan İslâm Birliği Başkanlığı (Meşihat Islamske Zajednice u Srbiji [Novi Pazar] ve Islamska Zajednica Srbije [Beograd]) ortaya çıkmıştır. Sancak Başmüftülüğü'ne ait İsâ Bey Medresesi adında bir İmam-Hatip Lisesi, bir İlahiyat Fakültesi ve *Glas Islama* adlı bir dergi mevcuttur. Dinî literatürün çoğu Bosna-Hersek'ten temin edilmektedir. Ayrıca Yenipazar'da kurulan özel bir üniversite faaliyetini sürdürmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, *TD*, nr. 24, s. 115-118; nr. 56, s. 9-10; nr. 211, s. 659-670; BA, KK, nr. 262, s. 2, 34; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, V, 544-550; *Kosova Vilâyeti Salnâmesi*, (1296); a.e. (1304), s. 127, 128, 134, 137, 143, 224, 723, 856; Cevdet, *Tezâkir*, III, 91-97; *Kanuni i Kanun-name za Bosanski, Hercegovacki, Zvornički, Kliški, Crnogorski i Skadarski Sandžak*, Sarajevo 1957, s. 28, 29, 32, 41-42, 65; Hazim Šabanović, *Bosanski Pašaluk-Postanak i Upravna Podjela*, Sarajevo 1959, s. 27-43, 50-54, 70-72, 77-81, 88-98, 101-105, 115-118, 144-146, 163-166, 184, 186, 194, 229-234; V. Vinaver, "Period Turske Vladavine (XV-XVIII)", *Novi Pazar i Okolina*, Novi Pazar 1969, s. 152-194; Ejup Mušović, "Islamski Spo-

menici Novog Pazara", a.e., s. 70-94; a.m.f., *Etnički Proces i Etnička Struktura Stanovništva Novog Pazara*, Beograd 1979, s. 7-125; A. Andrejević, "Altun-Alem Džamija u Novom Pazaru", *Zbornik Radova Svetozara Radojičića*, Beograd 1969, s. 1-10; a.m.f., "Spomenici Islamske Umetnosti", *Novi Pazar i Okolina*, Novi Pazar 1969, s. 195-214; Ömer Bosnavi, *Bosna Tarihi*, Ankara 1979, s. 25-26, 83-85, 95-98, 102-104, 109-110; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mi'mârî Eserleri II*, III, 428-430; a.e. III, s. 112, 149, 317-337; a.m.f., "Yugoslavya'da Türk Âbideleri ve Vakıfları", *VD*, sy. 3 (1956), s. 175-177; Ahmed Aličić, *Uređenje Bosanskog Ejaleta od 1789. do 1878. godine*, Sarajevo 1983, tür.yer.; Enes Pelidija, *Bosanski Ejalet od Karlovačkog do Požarevačkog Mira*, Sarajevo 1989, s. 41-48; A. Popovic, *Balkanlarda İslâm*, İstanbul 1995, s. 186-187, 191, 194, 217-220, 223-225, 237, 242, 249; Hakija Avdović, *Položaj Muslimana u Sandžaku*, Sarajevo 1991, tür.yer.; Hasan Ali Kasir, *Peygamber Şiirleri*, İstanbul 1997, s. 360; Bajro Agović, *Džamije u Crnoj Gori*, Podgorica 2001, tür.yer.; Harun Crnovršanin – Nuro Sadiković, *Sandžak Porobljena Zemlja (Bosna, Sandžak i Kosovo Kroz Historiju)*, Zagreb 2001, s. 22-24, 40-43, 46-71, 94-108, 152-312, 388-542, 642-652, 680-731, 755-766; Olga Zirojević, *Srbija Pod Turskom Vlašću 1459-1804*, Beograd 2007, tür.yer.; a.m.f., "Novi Pazar u Turskim Izvorima do Kraja XVI vijeka", *Novopazarski Zbornik*, sy. 1, Novi Pazar 1977, s. 111-119; *Muâhedât Mecmuası*, V, İstanbul 1298, s. 126; M. Tayyib Gökbiğlin, "Kanunî Sultan Süleyman Devri Başlarında Rumeli Eyâleti, Livaları, Şehir ve Kasabaları", *TTK Belleten*, XX/78 (1956), s. 247-251, 261, 284-285; Tayyib Okıç, "Çeşitli Dillerde Mevlidler ve Süleyman Çelebi Mevlidinin Tercemeleri", *İİFD*, sy. 1 (1975), s. 36-55; *Kâmûsü'l-a'lâm*, IV, 2986-2987; VI, 4803; M. Lut, "Novi Pazar", *Enciklopedija Jugoslavije*, Zagreb 1965, VI, 309-310; Nazif Hoca, "Yeni Pazar", *İA*, XIII, 395-399; Feridun Emecen, "Bosna Eyaleti", *DİA*, VI, 296-297; Branislav Djurdjev, "Bosna-Hersek", a.e., VI, 297-305; Münir Aktepe, "Kosova", a.e., XXVI, 218-219.

☞ MUHAMMED ARUÇI

SANCAKTAR

(bk. MİR-i ALEM; SANCAK).

Çevkundi (Chaukundi) Mezarlığı'nda sandukalı kadın mezarları – Karaçi / Pakistan

SANDUKA

(الصندوق)

Düzgün sandık yahut tabut şeklinde genellikle ahşap, mermer, taş veya çini kaplama mezar üstü.

Arapça'da "kutu, sandık" anlamındaki **sundük** kelimesinden gelen **sandûka** tabutla aynı mânâyı taşımaktadır. Kur'an'da Tevrat levhalarının muhafaza edildiği (el-Bakara 2/248) ve Hz. Mûsâ'nın, annesi tarafından Nil nehrine bırakılırken içine konulduğu (Tâhâ 20/39) sandıklar için tabut kelimesi kullanılmaktadır. İçine cenaze konulan ahşap veya taş lahit yahut tabut için de sundük kullanılmıştır. Rivayete göre Hz. Yûsuf vefat ettiğinde cesedi mermer bir sandığa yerleştirilip Nil kıyısında bir yere defnedilmiş, daha sonra Hz. Mûsâ tarafından bulunan kabri Şam bölgesine nakle edilmiştir (Taberî, I, 364, 386, 419; Kurtubî, IX, 229). Kurtubî, Ashâb-ı Kehf'in vefatında hükümdarın onlar için altın bir sandık yaptırmak istediğinden söz eder (*el-Câmi'*, X, 328). Eski Mısır ve Yunan medeniyetlerindeki taş lahitle bu anlamda sandık denebilir. Eski Mısır'dan mumyalanmış cesetlerin konulduğu ahşap örnekler günümüze ulaşmıştır. Bazı hıristiyan mâbedlerinin mahzenlerinde, içlerinde azizlere veya peygamberlere izâfe edilen röliklerin (kutsal kalıntı) muhafaza edildiği sandıklara rastlanıyordu. Bu röliklerden bir bölümü eski peygamber ve azizlere nisbet edilen kemiklerdi. Ermeviyye Camii'nin yapımı sırasında içinde Hz. Yahyâ'ya izâfe edilen insan başının yer aldığı bir sandık bulunmuştur (İbn Asâkir, II, 241).

Eski İnan geleneğinde hükümdarlara ait mezarlar (Kyros'un Pâsarğâd'daki mezarı gibi) basamaklı düz bir platform üstünde günümüzde kullanıldığı şekliyle tam bir sandukayı andırmaktadır. Türbe ve mezar üzerine sanduka geleneğinde müslüman toplumların eski kültürleri etkili olmuştur. Resûl-i Ekrem'in, daha çok dirilerin ihtiyaç duyduğu kireç ve ahşabın mezarda kullanılmasını ve mezar üzerine bina yapılmasını, yazı yazılmasını hoş görmemesine rağmen (Müslim, "Cenâ'iz", 94, 95; Tirmizî, "Cenâ'iz", 58) hâtırası yaşatılmak istenen kimselerin kabirlerine sanatkârane kalıcı mezar üstleri yapılmıştır. İslâm tarihinde sanduka geleneği büyük bir ihtimalle Irak bölgesinde başlamıştır. Hilâfetin Abbâsîler'e geçişinin ardından Hz. Ali'nin kabri olarak belirlenen yer üzerine Dâvûd b. Ali el-Abbâsî'nin bir sanduka koydurduğu ri-

Eski Erciş'te Çelebibağ Mezarlığı'ndaki taş lahitlerden bir örnek

vayet edilir (DİA, XXXII, 486). Burada daha sonra Hârûnürreşîd bir türbe inşa ettirmiştir. Zamanla kabrin üstüne sedef kakma ahşaptan kenarları ahşaba geçen cam gibi çok değişik sandukalar yapılmıştır.

Sanduka geleneği daha çok Selçuklu kültürüyle yaygın hale gelmiştir; zamanımıza ulaşan en eski örnekler de bu kültüre aittir. Sandukalar mezarlar ve mezarı temsil eden mekânlarda (makam), üstü açık mezar, kümbet ve türbelerde yer almaktadır. Van'ın Erciş ilçesine 10 km. mesafedeki eski Erciş'te günümüzde Çelebibağ'ında bulunan tarihî mezarlıkta Selçuklu dönemine ait çok sayıda kireç taşından sandukalı mezar vardır. Bunların bir kısmı şâhidesizdir ve mezar çukurunun birbirine kenetlenmiş sal taşlarıyla kapatılıp üzerine mezar boyuna göre hazırlanmış dört dikme taş ve bunların üzerinde yeşil prizmatik bir kapaktan oluşmaktadır. Sandukaların içi boş bırakılmıştır. Benzer tezyinatla süslenen Selçuklu sandukalarının yan yüzlerinde kıvrık dal ve rûmîler arasında örgülü kûfî hatla yazılmış kitâbeler bulunmaktadır. Bazı mezarlarda prizma şeklindeki kapak üç dikme taş üstüne oturtulmuş ve batı yönündeki baş ucu taşı bir şâhîde olarak düzenlenmiş, bazı mezarlarda ise dokuz kenarlı prizmal yeşil yeşil blok taş -kapak yerine- doğrudan sanduka şeklinde değerlendirilmiştir. Bunlardan nesih karakterli kitâbelerle donatılmış bir örnekte mezar sahibinin adı ve Kur'an'dan âyetler yer almaktadır. Ayrıca dikdörtgen prizma biçiminde blok taştan sanduka ve baş ucunda Ahlat'takilere benzer şâhideleri olan mezarlar vardır. Bu tür mezarlar Karakoyunlular döneminde yaygın hale gelmiştir (Uluçam, s. 114 vd.). Taş sandukalarda Sâ-merrâ üslûbu eğri kesim tekniği oymalar Orta Asya sanatının devamı niteliğindedir.

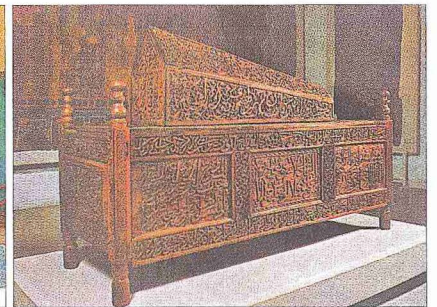
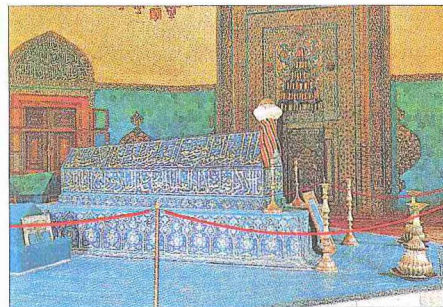
Bu dönemin ahşap sandukalarında taş sandukalara benzer özellikler görülür. Konya Akşehir'deki Mahmûd-ı Hayrânî Türbesi'nden alınmış olan, günümüzde Türk ve İslâm Eserleri Müzesi'nde muhafaza edilen (Envanter nr. 191-195) Necmeddin Ahmed'e ait ceviz sanduka ayaklı dikdörtgen prizma şeklinde gövde ve üzerine konulmuş tabuttan oluşmakta olup bordürler, panolar ve tabut eğri kesim, düz satırlı derin ve iki kademeli rölyef tarzında işlenmiş sülûs kitâbeler, dal ve kıvrımlar, stili-ze rûmî yapraklı spirallerden oluşan arabesk bitkisel kompozisyonlarla bezenmiştir. İki kademeli rölyef, İran'da gelişen alçı işçiliğinin Büyük Selçuklular yoluyla Anadolu'ya gelen etkilerinin ahşap üzerindeki uygulamasıdır. Ankara Etnografya Müzesi'nde saklanan Ahî Şerafeddin'in ahşap oymalı sandukası da benzer özellikler gösterir. Bu tür sandukalardan günümüze ulaşan bir başka örnek de Abbâsî Halifesi Müstansır-Billâh tarafından 624 (1227) yılında İmam Mûsâ el-Kâzım Türbesi için yaptırılanıdır. Muhtemelen 769'da (1367) Celâyirîler'den Üveys, Mûsâ el-Kâzım ve Muhammed el-Cevâd'ın kabirleri için birer mermer sanduka yaptırmış, ahşap olan eski sanduka Selmân-ı Fârisî Türbesi'ne nakledilmiştir. Daha sonra Şah İsmâil 926'da (1520) bu kabirler için yeniden ahşap sandukalar yaptırmıştır. Bağdat'ta Dârü'l-âsârî'l-Arabiyye'de mevcut (Envanter nr. 623 c.) ve 5,5 cm. kalınlığında dut tahtasından yapılmış olan ilk sanduka 2,55 m. uzunluğunda, 1,83 m. genişliğinde ve 95 cm. yüksekliğindedir. Girift simetrik bitki motifleriyle süslü sanduka üzerinde yer alan nesih hatla besmele ve Ehl-i beyt'le ilgili âyetle (el-Ahzâb 33/33) sandukayı yapan halifenin adı, büyük boy kûfî hatla besmele ve Mûsâ el-Kâzım'ın künyesi yer almaktadır. Burada adıyla birlikte Hz. Ali'ye kadar uzanan nesebi kaydedilmiştir.

Dârü'l-âsârî'l-Arabiyye'de bulunan benzer bir sanduka da (Envanter nr. 697 c.) Müstansırıyye Medresesi hocalarından Şeyh Abdullah el-Âkûfî Türbesi'ne aittir (Beşîr Fıransîs – Nâsır en-Nakşibendî, V/I [1949], s. 55-57).

Önceleri Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin kabri üzerinde duran ve daha sonra babası Bahâeddin Veled'in kabrine taşınan sanduka da ahşap işçiliğinin önemli örneklerindedir. Selim oğlu Abdülvâhid ve Genak oğlu Hümâmeddin Muhammed tarafından yapılan sanduka 2,91 m. uzunluğunda, 1,15 m. eninde ve baş tarafında 2,65, ayak tarafında 2,15 m. yükseklikindedir. Ceviz ağacından olan sandukanın baş ve ayak cephelerinin üst kısımları kasnak şeklinde kemerli olup gövde tonoz biçiminde kapatılmıştır. Sandukada iç kısmın hava alması için ajur tekniği uygulanmıştır. Girift ve bol rûmîler, çokgen ve yıldızlar ve çoğu Mesnevî'den kitâbelerle kuşatılmıştır. Beylikler döneminde sanduka geleneği devam etmiştir. Sinop'ta Candaroğulları Beyliği devrinden kalan Candaroğlu ve Celâleddin Bayezid sandukaları ince bir işçiliğe sahiptir. Bilhassa Bayezid'in çift şâhideli mermer sandukası zengin bezemeleri ve üzerindeki yazı stiliyle dikkat çeker. Karaman'da İbrâhim Bey Türbesi'nde olduğu gibi alçı kaplanmış sandukalar da vardır (Halil Ethem, I [1932], s. 560).

Uzun Osmanlı döneminde çok farklı sandukalar yapılmıştır. İlk örneklerden biri, Bursa'da Yeşil Türbe içindeki renkli sır tekniğiyle yapılmış çinilerle kaplanmış I. Mehmed sandukasıdır. Dikdörtgen bir tabla üzerine motif ve yazı işlenmiş çinilerle kaplı tabut şeklinde sandukanın başucunda sultanın başlığının konulduğu bir çıkıntı yer almaktadır. İstanbul'daki Osmanlı türbelerinde çok sayıda sanduka bulunur. Sultan türbelerinin üzerleri çok değerli ku-

Bursa'da Yeşiltürbe'nin içinde I. Mehmed'in çini kaplamalı lahid ile Selçuklu dönemine ait ahşap sanduka (TİEM, nr. 191-195)

maşlarla (pûşîde) örtülü olup sandukaların etrafı fildişi, sefif kakmalı ahşap veya madenî parmaklıklarla (kafes) çevrilidir. Sandukaların üstüne kabir sahibinin elbisesi veya önemine göre Kâbe örtüsünden parçalar da örtülürdü. Mermer olduğu halde üzeri kumaş gibi boyanan veya kumaş yahut Kâbe örtüsü motiflerinin oyma olarak mermer üzerine işlendiği sandukalar da mevcuttur. Kişinin mevkiinin büyüklüğüne göre sandukalar büyük yapılmaktadır. II. Mahmud hazîresinde Ziya Gökalp'in mezarında görüldüğü gibi açık mezarlarda da sanduka tarzı devam ettirilmiştir. Oyma ahşap sanduka geleneğinin Osmanlılar dönemine ait önemli bir örneği Fâtih Sultan Mehmed'in hocası Akşemseddin'in mezarı için yapılmıştır. 50 cm. eninde, 250 cm. uzunluğundaki sanduka prizma kapaklıdır. Sandukanın baş ve ayak ucu aynaları ile uzun taraflarında kıvrımlı dal, rûmî, yaprak, rozet ve çiçek motifleriyle süslü olup ölümle ilgili hadis ve hikmetli sözlerle yer verilmiştir (Barışta, s. 331).

Türbelerdeki sandukaların büyük bölümü tezyinatsız ahşap ve büyük bir tabutu andırır biçimdedir. Bunların üzerine ölüm, âhiret ve cennet hayatıyla ilgili âyetlerin, besmele, lafza-i celâl ve kabir sahibinin adının, künyesinin işlendiği değerli kumaşlar örtülür. Genellikle şahidesiz olanların baş ucuna dünya hayatında mevkilerini gösteren kavuk, sikke veya taç gibi başlıkların konulacağı bir ahşap yerleştirilir. Kadınlara ait sandukalarda başlık yerine yazma, baş örtüsü vb. örtü yer alır. Sanduka türü mezarlar İslâm dünyasının bazı bölgelerinde yaygındır. Bâbürlüler ve Timurlular da kabirlerine değerli mermerlerden sandukalar yapmışlardır. Pakistan'da Karaçi yakınlarındaki Çevkundî (Chaukundi) Mezarlığı'nda olduğu gibi büyük bölümü sanduka tarzı kabirlerden oluşan mezarlıklara da rastlanır.

BİBLİYOGRAFYA :

Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), I, 364, 386, 419; İbn Asâkir, *Târîhu Dimaşk*, II, 241; Kurtubî, *el-Câmi'*, IX, 229; X, 328; Abdüsselâm Uluçam, "Erciş Çelebibağı Tarihî Mezarlığındaki Mezar Şahideleri Hakkında", *Geçmişten Günümüze Mezarlıklar Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu: 18-20 Aralık 1998*, İstanbul 1999, s. 114 vd.; Gönül Yılmazkurt, "İstanbul Eyüpsultan'da Mihrîşah Valide Sultan Türbesi Sandukalarındaki Puşideler", *Eyüp Sultan Sempozyumu III: Tebliğler*, İstanbul 2000, s. 305 vd.; Mehmet Özkarcı, "Sinop'ta Candaroğulları Beyliği Dönemi Sandukaları", *Prof. Dr. Zafer Bayburtluoğlu Armağanı: Sanat Yazıları* (haz. Mustafa Denktaş - Yıldırım Özbek), Kayseri 2001, s. 435 vd.; Nazan Ölçer v.dğr., *Türk ve İslam Eserleri Müzesi*, İstanbul 2002, s. 142, 143; H. Örcün Barışta, "İstanbul'da On Beşinci Yüzyıla Tarihlenen

Bazı Kapı ve Pencere Kanatlarıyla Göynük'ten Akşemseddin Sandukası Üzerine", *İstanbul Üniversitesi 550. Yıl Uluslararası Bizans ve Osmanlı Sempozyumu: XV. Yüzyıl* (ed. Sümer Atasoy), İstanbul 2004, s. 331, 332; Selin İpek, "Osmanlı'da Sandukalara Örtü Örtme Geleneği ve Eyüp Sultan Haziresi'ndeki Taş Lahit", *Tarihî, Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu IX: Tebliğler*, İstanbul 2005, s. 322 vd.; Halil Ethem [Eldem], "Müzeler", *TTK Bildiriler*, I (1932), s. 560, lv. 44, 45; Beşir Firansîs - Nâsir en-Nakşibendî, "el-Âşârü'l-haşeb fi Dâri'l-âşârü'l-'Arabîyye", *Sumer*, V/1, Bağdad 1949, s. 55-56, 57; Mehmet Önder, "Bir Selçuklu Şaheseri Mevlâna'nın Ahşap Sandukası", *VD*, XVII (1983), s. 79 vd.; SA, III, 1215; Mustafa Öz, "Necef", *DİA*, XXXII, 486.

NEBİ BOZKURT

SANEM

(bk. PUT).

SANEVBERİ

(الصنوبري)

Ebû Bekr Muhammed b. Ahmed b. Hasen b. Merrâr ed-Dabbî el-Halebî es-Saneverî (ö. 334/945-46)

Tabiat tasvirleriyle ünlü şair.

İsim zinciri Ebû'l-Kâsım (Ebû'l-Fazl) Ahmed b. Muhammed b. Hüseyin b. Merrâr olarak da geçmektedir. Sanever "bir tür çam", saneverî de "çam kozalağı biçiminde olan" anlamına geldiğinden bazı yazarlar şairin veya babasının çam ya da kozalak ticareti (yahut kesimi) yaptığından bu nisbeyi / lakabı aldığını belirtir (Mez, I, 430). Ancak bizzat şair, dedesi Hasan b. Merrâr'ın Me'mûn tarafından kurulan beytül-hikmelerin birinde görevli olduğunu, düzgün fiziği ve ifade güzelliği yanında Me'mûn'un huzurunda geçen bilimsel bir tartışmada gösterdiği üstün başarı sonucu halife tarafından kendisine bu lakabın verildiğini belirtir (İbn Asâkir, V, 239). Bir şiirinde (Nüveyrî, XI, 98-99) bu nisbeyle övünmesinin de gösterdiği gibi Saneverî'nin Me'mûn'un, dedesi hakkında söylediği "saneveriyü'ş-şekl" ifadesini hüsn-i te'vile tâbi tutması, muhtemelen dedesinin çam kozalağı gibi bodur olması sebebiyle bu lakabı almış bulunması daha mâkul görünmektedir. Diğer bir şiirinde (*Divân*, s. 249) altmış yaşına bastığını söylemesine bakılarak 275 (888) yılından önce (273/886) doğduğu ifade edilmiştir. Sadece İbnü'n-Ne'dîm'in beyanına dayanan Carl Brockelmann, Adam Mez ve Zirikî gibi çağdaş yazarlar onun Antakya'da dünyaya geldiği-

ni kaydederse de tabiata âşık bir şair olarak doğa güzellikleriyle tanınan Antakya hakkında şiirlerinde sadece bir yerde geçen bir işaretin (a.g.e., s. 420) dışında tasvirlerinin yer almaması, bunun aksine Rakka hakkında tasvir ve özelemlerini terennüm etmesi, oradaki akraba ve dostlarını andığı şiirlerinin (a.g.e., s. 263) bulunması ilk vatanının Rakka olduğu, buradan küçük yaşta Halep'e gidip yerleştiği ve oraya nisbet edildiği kanaatine götürmüştür (Abdurrahman Utbe, s. 62).

Zürümme'nin kasidesine yazdığı şerhin de gösterdiği gibi Saneverî, 300 (912-13) yılında Halep'e gelen hocası ve yakın dostu Ahfeş el-Asgar ile Ebû Bekir ed-Dükayşî gibi hocalardan garîb lugatlar üzerine ders aldı. Halep'te Seyfüddeve'nin sarayında hem şair hem kütüphane emini olarak bulunurken sarayın müftak şefi ünlü şair Küşâcîm'in de yakın dostu oldu. Aralarında şiirle yazıştıkları birçok mektup mevcuttur. Aynı şekilde henüz saraya intisap etmeyen Mütenebbî, tabiat şairi Ebû Bekir el-Muavvec eş-Şâmî, Ebû'l-Abbas Abdullah b. Ubeydullah es-Sufri el-Halebî gibi edip ve şairler de onun yakın dostları arasında yer alıyordu. Kendisinden şiirlerini rivayet edenler arasında İbn Cümei' (Muhammed b. Ahmed), İbn Hubeys (Abdüsselâm b. Ahmed), Mütenebbî ve Nasr b. Muhammed et-Tûsî görülür (İbn Asâkir, V, 240, 243-245). Gezmeyi çok seven şair Dimaşk, Rakka, Humus ve Rehâ ile civar şehirleri dolaştı, buralarla ilgili gözlemlerine dayanan birçok tasvir şiiri ortaya koydu. Saneverî Halep'te vefat etti.

Saneverî'nin tasvir alanına yönelmesi onun Antakya-Halep ve Dimaşk arasında yaptığı yolculuklara, Seyfüddeve el-Hamdânî'nin türlü çiçek ve tabiat güzelliklerine sahip bahçeler içinde yer alan sarayında bulunmasına veya bahçivanlığına bağlanmaktadır. Abbâsî döneminde Saneverî'den önce Ebû Nuvâs, İbnü'r-Rûmî ve İbnü'l-Mu'tezz'in kasidelerinde de tabiat tasvirleriyle ilgili kısımlar yer alır. Ancak Saneverî ilk defa tabiat, bahçe, çiçek tasvirlerine dair müstakil kasideler yazan Arap şairi olmuştur. Nitekim bu tarz kasidelerine tanınan Endülüslü İbn Hafâce'ye "Batı'nın (Endülüs) Saneverî'si" unvanı verilmiştir. Saneverî ağaçları, çiçekleri ve bahçeleri, genel olarak tabiatı gözlemlemek suretiyle tasvir eden, çiçekleri kendi aralarında konuşuran bir şairdir. Şiirinde kullandığı kelimeleri özenle seçmesi ve edebî sanatları ustalıkla kullanan bir üslûba sahip bulunması açısından yenilikçi şair olarak kabul edilmiştir. Saneverî'nin öz-